

ỦY BAN NHÂN DÂN HUYỆN BA VÌ
TRƯỜNG TIỂU HỌC THÁI HÒA

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

MỘT SỐ BIỆN PHÁP HỖ TRỢ GIÚP DẠY HỌC HIỆU QUẢ:
“PHƯƠNG PHÁP VẼ THEO NHẠC” CHO HỌC SINH LỚP 5

Tên tác giả: Chu Thị Hằng
Đơn vị công tác: Trường Tiểu học Thái Hòa
Chức vụ: Giáo viên

NĂM HỌC 2023-2024

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

ĐƠN YÊU CẦU CÔNG NHẬN SÁNG KIẾN

Kính gửi: - Hội đồng xét duyệt sáng kiến trường TH Thái Hòa
- Hội đồng xét duyệt sáng kiến Phòng GD&ĐT Ba Vì.

Họ và tên	Ngày tháng năm sinh	Nơi công tác	Chức danh	Trình độ chuyên môn	Tên sáng kiến
Chu Thị Hằng	01/03/1989	Trường Tiểu học Thái Hòa	Giáo viên	Đại học	Một số biện pháp hỗ trợ giúp dạy học hiệu quả phương pháp vẽ theo nhạc cho học sinh lớp 5

- 1.Lĩnh vực áp dụng sáng kiến: Mỹ Thuật
- 2.Ngày sáng kiến được áp dụng lần đầu hoặc áp dụng thử: 05/09/2023
- 3. Mô tả bản chất của sáng kiến:

+ Mỹ thuật là một trong những phương tiện hiệu quả để thực hiện nhiệm vụ giáo dục đạo đức, thẩm mỹ, góp phần giáo dục học sinh phát triển toàn diện, hình thành nhân cách con người. Đồng thời, bước đầu hình thành khả năng cảm thụ, hiểu và thể hiện khả năng sáng tạo. Học cách sáng tạo và trân trọng mỹ thuật nói riêng và nghệ thuật nói chung luôn là hành trang đồng hành với sự phát triển toàn diện của học sinh tiểu học.

+ Sử dụng tác động của giai điệu âm nhạc với các giác quan, vận động của cơ thể, kích thích cảm hứng sáng tạo mỹ thuật theo tiết tấu nhịp điệu âm thanh. Tạo cơ hội giúp học sinh cảm nhận về mối quan hệ giữa nhịp điệu, tiết tấu âm nhạc với hoạt động biểu đạt ngôn ngữ mỹ thuật phi hình thể.

+ Rèn luyện trí tưởng tượng và khả năng thẩm mỹ để lựa chọn hình vẽ trừu tượng cho hình thức mỹ thuật mới. Phát huy khả năng thực hành, áp dụng hình vẽ trừu tượng vào trang trí ứng dụng (sản phẩm bìa sách, Bưu thiếp, trang trí váy áo...) mang yếu tố sáng tạo của cá nhân HS.

+ Rèn luyện năng lực thưởng thức mỹ thuật, khả năng trao đổi, cảm nhận nghệ thuật phi hình thể và sự phối hợp với mỹ thuật ứng dụng trong đời sống.

+ Để giúp các em học tốt môn mỹ thuật tôi có những biện pháp cụ thể như sau:

Biện pháp 1: Chuẩn bị và sử dụng tốt đồ dùng dạy học

Biện pháp 2: Sử dụng một số biện pháp nhằm giúp học sinh phát huy tính chủ động, sáng tạo của học sinh trong phương pháp vẽ theo nhạc

Biện pháp 3: Tổ chức tiết dạy vẽ theo nhạc bằng cách phân chia nhóm học sinh một cách khoa học, đảm bảo thành phần nhóm gồm những học sinh có năng lực, khả năng nhận thức khác nhau.

Biện pháp 4: Tạo hứng thú học tập cho học sinh thông qua các hoạt động thi đua, trò chơi, xây dựng bầu không khí lớp học thân thiện

Biện pháp 5: Tăng cường nhận xét, đánh giá theo hướng kích thích phát triển năng lực cá nhân cho học sinh

+ Sau khi áp dụng các biện pháp trên, kết quả thu được của khối lớp 5 rất khả quan, các em học tập ngày càng tiến bộ rõ rệt thích học môn mỹ thuật và thích nghe nhạc để làm bài theo ý của mình cảm nhận. Từ đó mà các em có khả năng sáng tạo tốt hơn, phát triển tư duy tốt nhất.

4. Các điều kiện cần thiết để áp dụng sáng kiến:

Để sáng kiến kinh nghiệm thật sự có hiệu quả, có tính khả thi cao rất cần có thời gian để nghiên cứu, dự giờ thực tế để rút ra kinh nghiệm.

5. Hiệu quả áp dụng giải pháp

- Đánh giá lợi ích thu được hoặc dự kiến có thể thu được do áp dụng sáng kiến theo ý kiến của tác giả: Khi đưa sáng kiến vào áp dụng tôi nhận thấy hiệu quả các tiết dạy được nâng lên rõ rệt. Các em hào hứng đến giờ học mỹ thuật.

- Học sinh tự tin sáng tạo cảm nhận theo cái tôi của mình phát huy toàn bộ tư duy. Rèn luyện trí tưởng tượng và khả năng thẩm mỹ để lựa chọn hình vẽ trừu tượng cho hình thức mỹ thuật mới. Phát huy khả năng thực hành, áp dụng hình vẽ trừu tượng vào trang trí ứng dụng.

Tôi xin cam đoan mọi thông tin nêu trong đơn là trung thực, đúng sự thật và hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật.

Thái Hòa, ngày 6 tháng 5 năm 2024

Người nộp đơn

Chu Thị Hằng

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Tính cấp thiết phải tiến hành sáng kiến.

Giáo dục mỹ thuật đóng vai trò rất quan trọng trong nền giáo dục hiện nay. Mỹ thuật là một trong những phương tiện hiệu quả để thực hiện nhiệm vụ giáo dục đạo đức, thẩm mỹ, góp phần giáo dục học sinh phát triển toàn diện, hình thành nhân cách con người. Đồng thời, bước đầu hình thành khả năng cảm thụ, hiểu và thể hiện khả năng sáng tạo. Học cách sáng tạo và trân trọng mỹ thuật nói riêng và nghệ thuật nói chung luôn là hành trang đồng hành với sự phát triển toàn diện của học sinh tiểu học.

Môn học Mỹ thuật trong trường tiểu học không nhằm đào tạo các em trở thành họa sỹ mà thông qua các hoạt động tạo hình để khơi gợi và phát huy khiếu thẩm mỹ vốn có ở trẻ, gây hứng thú cho các em trước cái đẹp, tiến tới hình thành thị hiếu thẩm mỹ của riêng mình trong cuộc sống hằng ngày. Điểm nổi bật của dạy học môn Mỹ thuật theo phương pháp mới là định hướng phát triển năng lực (của dự án Hỗ trợ Giáo dục Mỹ thuật Tiểu học do Vương quốc Đan Mạch tài trợ) là giáo viên có thể chủ động theo từng nội dung tiết dạy và kết hợp nhiều kỹ thuật trong một bài dạy. Khi giảng dạy, giáo viên Mỹ thuật phải nắm vững những yêu cầu để xây dựng các nội dung liên kết, đặc biệt lưu ý tới 5 lĩnh vực năng lực: kinh nghiệm; kỹ năng và kỹ thuật; phân tích giải trình; thể hiện năng lực truyền thông tin và đánh giá với các chủ điểm chung phù hợp với học sinh tiểu học ở các lứa tuổi khác nhau. Tổ chức lớp học phần lớn được thông qua hoạt động nhóm theo phương châm: Lấy người học làm trung tâm, khuyến khích sự tương tác, kích thích tư duy sáng tạo, kích thích phát triển nhận thức thông qua hoạt động thực tế mà các em được trải nghiệm. Trên cơ sở lý thuyết giáo dục và giảng dạy Mỹ thuật, giáo viên sẽ tổ chức dạy cho các em học Mỹ thuật qua các hoạt động: Vẽ cùng nhau, vẽ theo nhạc, vẽ biểu đạt, tạo hình 3D từ các vật tìm được, xây dựng cốt truyện... Thông qua các hoạt động tạo hình sẽ khơi gợi và phát huy được năng khiếu thẩm mỹ vốn có ở trẻ, gây hứng thú cho các em trước cái đẹp, tiến tới hình thành thị hiếu thẩm mỹ của học sinh trong cuộc sống. Hoạt động giáo dục Mỹ thuật còn góp phần đem lại nhận thức mới, niềm vui, hứng thú và sáng tạo học tập cho trẻ. Việc sử dụng nền nhạc trong các hoạt động Mỹ thuật cũng tạo cho học sinh hứng thú, không khí lớp học vui vẻ, thân thiện. So với phương pháp truyền thống, phương pháp mới phát huy khả năng sáng tạo của học sinh, tiết học thoải mái, sinh động hơn. Từ môn học này tạo cơ hội cho học sinh thực hành, ứng dụng trong học tập và cuộc sống. Học sinh vừa học, vừa chơi, vừa sáng tạo nên em nào cũng mong chờ đến tiết học Mỹ thuật.

Trong đó có phương pháp vẽ theo nhạc là một trong những phương pháp tôi và học sinh đều thích nhất. Điều làm tôi trăn trở đó là với phương pháp này học sinh được học theo chủ đề mới nhưng lại lặp lại cách tổ chức vẽ theo nhạc cũ sẽ gây ra sự lặp lại, nhàm chán với học sinh. Chưa kể nhiều yếu tố khách quan mà dù chuẩn bị nhưng vẫn không thể lường hết được như mất điện khi đang dạy, loa đài hỏng...

Chính vì những lí do trên mà tôi đã suy nghĩ lựa chọn đề tài: **“Một số biện pháp hỗ trợ giúp dạy hiệu quả phương pháp vẽ theo nhạc cho học sinh lớp 5”** có thể phù hợp với nhiều trường trên nhiều địa bàn khác nhau, dễ dàng áp dụng được cho tất cả giáo viên dạy mỹ thuật kể cả với điều kiện cơ sở vật chất còn thiếu thốn trong các bài học sử dụng Phương pháp vẽ theo nhạc.

2. Mục tiêu sáng kiến

Tìm hiểu thực trạng học học vẽ theo nhạc theo chủ đề của khối 5 qua đó sử dụng một số biện pháp hỗ trợ giúp dạy hiệu quả phương pháp vẽ theo nhạc giúp các em phát huy tính chủ động, sáng tạo khi thực hành làm bài tập đạt được kết quả cao.

3. Thời gian, đối tượng, phạm vi, nhiệm vụ và phương pháp nghiên cứu

3.1. Thời gian: Từ tháng 9/2023 đến hết tháng 5/2024

3.2. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu:

- Khách thể: Các bài vẽ theo nhạc theo chủ đề của học sinh lớp 5.
- Đối tượng khảo sát, thực nghiệm: 124 học sinh khối 5, trường TH Thái Hoà.

3.4. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Nghiên cứu cơ sở lý luận và thực tiễn của đề tài.
- Tìm hiểu, phân tích thực trạng của việc dạy - học vẽ theo nhạc.
- Đề xuất và thực nghiệm một số biện pháp giúp hỗ trợ giúp dạy hiệu quả vẽ theo nhạc ở môn Mỹ thuật lớp 5.

3.5. Phương pháp nghiên cứu

**. Nghiên cứu lý luận*

- Nghiên cứu tâm sinh lý lứa tuổi học sinh tiểu học.
- Nghiên cứu cơ sở lý luận về biện pháp hỗ trợ giúp dạy hiệu quả phương pháp vẽ theo nhạc.
- Nghiên cứu những nội dung, chương trình và mục tiêu Mỹ thuật lớp 5 của Bộ Giáo dục và Đào tạo.
- Nghiên cứu các giáo trình giảng dạy, phương pháp giảng dạy cũng như các tài liệu liên quan phương pháp vẽ theo nhạc.

**. Nghiên cứu thực tiễn*

- **Điều tra:** Điều tra những điều kiện thuận lợi và khó khăn mà giáo viên, học sinh gặp phải khi học theo phương pháp vẽ theo nhạc.

- **Đàm thoại:** Thường xuyên trao đổi kinh nghiệm với đồng nghiệp, chủ biên viết Sách, chuyên gia về phương pháp Đan Mạch, tổ chuyên môn, học sinh. Từ đó đưa ra những biện pháp hỗ trợ, sáng tạo, ứng dụng linh hoạt tạo động lực cho học sinh cố gắng học tập, phát huy hết những khả năng, sở trường của mình.

- **Thực nghiệm sư phạm:** Tiến hành thực nghiệm sư phạm có đối chứng để đánh giá hiệu quả của việc sử dụng biện pháp hỗ trợ.

- **Kiểm tra:** Theo dõi sự chuyên cần của học sinh, kết quả đạt được đánh giá bằng định tính theo đúng quy định.

- **So sánh kết quả:** So sánh kết quả học tập của học sinh khi áp dụng các biện pháp mới hỗ trợ để đánh giá tính khả thi của đề tài.

- **Thống kê toán học:** Sử dụng phương pháp này nhằm xử lý các số liệu thu thập được từ đó có cơ sở rút ra những kết luận phù hợp.

II. NỘI DUNG ĐỀ TÀI

1. Thực trạng vấn đề:

1.1. Những vấn đề chung về phương pháp vẽ theo nhạc ở học sinh lớp 5

** Quan điểm về “Mỹ thuật”*

Mỹ thuật hiểu nôm na là Nghệ thuật của cái đẹp. Theo cách nhìn khác cái đẹp do con người hoặc thiên nhiên tạo ra mà mắt người nhìn thấy được. Vì vậy mà người ta còn gọi là nghệ thuật thị giác để nói về mỹ thuật. Có nhiều cấp độ thưởng thức cái đẹp, phụ thuộc vào hiểu biết, khiếu thẩm Mỹ và ý thích riêng của từng người. Do đó quan điểm mỹ thuật cũng chưa bao giờ nhất quán theo chuẩn mực nào... Tuy nhiên, một tác phẩm được đánh giá là có phần mỹ thuật biểu hiện tốt thì ít nhiều tác phẩm đó phải có âm vang về tính kinh viện, hàn lâm.

** Khái niệm “Vẽ theo nhạc”*

Vẽ theo nhạc là hòa theo âm thanh của bản nhạc hay bài hát có nhịp điệu nhanh chậm, mạnh nhẹ. Âm nhạc luôn đóng vai trò quan trọng trong đời sống của người dân Việt Nam. Âm nhạc và giai điệu luôn gây hứng khởi cho học sinh, có thể làm cho các em năng động hơn, (có khi nhảy múa theo giai điệu, tiết tấu). Trong quy trình dạy - học mỹ thuật này, âm nhạc và mỹ thuật được kết hợp với nhau để tạo cho học sinh sự thích thú, trí tưởng tượng, sáng tạo trong việc trang trí.

Từng học sinh các nhóm vận động vòng quanh bàn (có giấy vẽ) tạo cảm xúc và vận động, nhún nhảy theo nhịp điệu, tiết tấu âm nhạc. Vận động theo âm

nhạc theo nhịp điệu, theo cảm xúc, thể hiện các nét lượn cong, ngoằn ngoèo. Các nét đậm nhạt theo âm nhạc mạnh hay nhẹ.

. *Khái quát về phương pháp vẽ theo nhạc ở học sinh lớp 5

- Sử dụng tác động của giai điệu âm nhạc với các giác quan, vận động của cơ thể, kích thích cảm hứng sáng tạo mỹ thuật theo tiết tấu nhịp điệu âm thanh. Tạo cơ hội giúp học sinh cảm nhận về mối quan hệ giữa nhịp điệu, tiết tấu âm nhạc với hoạt động biểu đạt ngôn ngữ mỹ thuật phi hình thể.

- Rèn luyện trí tưởng tượng và khả năng thẩm mỹ để lựa chọn hình vẽ trừu tượng cho hình thức mỹ thuật mới. Phát huy khả năng thực hành, áp dụng hình vẽ trừu tượng vào trang trí ứng dụng (sản phẩm bìa sách, bưu thiếp, trang trí váy áo...) mang yếu tố sáng tạo của cá nhân HS.

- Rèn luyện năng lực thưởng thức mỹ thuật, khả năng trao đổi, cảm nhận nghệ thuật phi hình thể và sự phối hợp với mỹ thuật ứng dụng trong đời sống.

- Vẽ theo nhạc là giúp học sinh vừa có cảm thụ âm nhạc, vừa có thể vận động và quan trọng nhất là hướng cho học sinh đến việc cảm thụ vẻ đẹp của màu sắc và đường nét. Bước đầu làm quen với hình thức biểu đạt mới của nghệ thuật hiện đại là Mỹ thuật trừu tượng. Qua đó phát huy năng lực thực hành, áp dụng sáng tạo hình vẽ trừu tượng vào trang trí ứng dụng (làm bìa sách, đồ dùng, trang trí bưu thiếp...) mang yếu tố thẩm mỹ cá nhân của học sinh.

*** *Vai trò của phương pháp vẽ theo nhạc ở học sinh lớp 5***

Tăng khả năng sáng tạo và tư duy: Nghe nhạc, cảm nhận và vẽ lại theo cách cảm nhận của mình. Chính điều này sẽ giúp mỗi người phát huy được khả năng sáng tạo và tư duy của bản thân. Có thể lúc đầu, những nét vẽ còn cứng cáp và chưa thực sự có hồn.

Qua hình thức vẽ theo nhạc muốn chuyển tải đến học sinh một thông điệp nghệ thuật nhằm thể hiện cảm xúc và biểu đạt trên tranh thông qua ngôn ngữ “phi hình thể” đòi hỏi sự rung động tình cảm của người vẽ và cảm nhận nghệ thuật của người xem với tư duy tưởng tượng cao độ.

Chính vì vậy phương pháp vẽ theo nhạc có vai trò quan trọng đối với việc phát triển năng lực của các em phát huy được khả năng sáng tạo và tư duy của bản thân. Để dạy học theo phương pháp vẽ theo nhạc, người giáo viên cần hiểu rõ đặc điểm tâm lý, phong cách học tập của học sinh đồng thời nắm vững chương trình và sử dụng các phương pháp phù hợp với từng bài học để kích thích sự tìm tòi và sáng tạo của học sinh.

1.2. Thực trạng về việc giảng dạy phân môn Mỹ thuật

1.2.1. Thuận lợi

*** Đối với giáo viên**

Trong những năm gần đây, được sự quan tâm của Đảng, Nhà nước và của ngành. Đội ngũ giáo viên giảng dạy bộ môn Mỹ thuật được đào tạo chuẩn hóa hơn về chuyên môn nghiệp vụ, kỹ năng đáp ứng được yêu cầu tốt trong giảng dạy môn Mỹ thuật.

Ban giám hiệu luôn quan tâm, tạo điều kiện tốt để giáo viên hoàn thành tốt nhiệm vụ giảng dạy của mình.

** Đối với học sinh*

Tôi đã khảo sát 124 em học sinh của khối lớp 5 về hứng thú học tập môn Mỹ thuật vào tháng 9/2023 và thu được kết quả như sau:

Rất thích		Thích		Bình thường		Không thích	
<i>Số lượng học sinh</i>	<i>Tỉ lệ</i>	<i>Số lượng học sinh</i>	<i>Tỉ lệ</i>	<i>Số lượng học sinh</i>	<i>Tỉ lệ</i>	<i>Số lượng học sinh</i>	<i>Tỉ lệ</i>
17	13,7%	26	20,9%	45	36,3%	36	29,1%

Bảng số liệu trên cho thấy, đa số học sinh chưa thực sự yêu thích môn Mỹ thuật. Chỉ có 35,5% học sinh thích hoặc rất thích môn Mỹ thuật vì thông qua đó các em được tiếp xúc làm quen với một số tác phẩm hội họa nổi tiếng của thiếu nhi, họa sĩ không những ở trong nước mà cả của quốc tế. Các em được vẽ tranh, vẽ những gì mình mơ ước, mình yêu thích, được thỏa sức sáng tạo không chỉ bằng cách vẽ, tưởng tượng ...

1.2.2. Khó khăn:

** Đối với giáo viên*

Bên cạnh những thuận lợi trên đối với việc giảng dạy Mỹ thuật khi dạy theo phương pháp mới cũng còn gặp không ít những khó khăn như:

- Cơ sở vật chất còn thiếu thốn như chưa có phòng chức năng, học sinh vẫn phải học các môn năng khiếu tại lớp nên việc tổ chức lớp học theo đúng đặc trưng phương pháp mới còn khó, việc tổ chức lớp học theo kiểu chữ U, vẽ nhóm, việc quan sát tranh ảnh ở lớp học còn hạn chế, dẫn đến việc học sinh khó quan sát, không gian lớp học bị chật hẹp. Từ đó dẫn đến cách tổ chức giờ học vẽ theo nhạc còn chưa được triển khai đúng tinh thần phương pháp mới (kê bàn theo nhóm vẽ vận động vòng tròn quanh bàn).

- Không có nhiều tài liệu tham khảo để phục vụ việc giảng dạy. Vì đây là phương pháp mới, bản thân tôi cũng như các đồng nghiệp đều đang tự mày mò và tìm hiểu để dạy cho phù hợp với điều kiện trường mình cũng như đối tượng học sinh của mình. Việc chính bản thân người dạy cũng phải tự sưu tầm, tìm hiểu về âm nhạc và giai điệu cũng là khó khăn lớn khi lần đầu áp dụng cách vẽ

này. Người dạy phải tự nghe, tự trải nghiệm qua đó mới có thể chuyển tải đến cho học sinh một cách đúng nhất.

** Đối với học sinh*

- Một số học sinh chưa thật sự quan tâm đến môn học nên còn chưa chuẩn bị tốt đồ dùng học tập làm ảnh hưởng rất nhiều đến việc học tập.

- Chưa có sự tác động mạnh mẽ từ phía gia đình đến việc học tập của học sinh. Nhiều cha mẹ học sinh chưa coi trọng môn học, còn cho rằng đó là môn phụ, cho nên đồ dùng học sinh còn thiếu, ít đầu tư.

- Hiểu biết thực tiễn của học sinh còn nhiều hạn chế, mơ hồ, chưa có cái nhìn thâm mĩ với những tác phẩm tranh trù tượng. Điều này vốn rất dễ hiểu bởi ngay cả người lớn không am hiểu về môn Mỹ thuật cũng khó có cái nhìn thiện cảm với dòng tranh trù tượng hiện đại này.

Từ thực trạng này tôi nhận thấy vai trò quan trọng của việc vẽ theo nhạc tác động to lớn tới cái nhìn thâm mĩ của học sinh tới nghệ thuật hiện đại. Với cái nhìn đúng đắn về nghệ thuật hội họa theo trường phái trù tượng cần cho các em tiếp cận ngay từ lúc bé để hình thành những quan điểm thâm mĩ đúng đắn bắt kịp với xu thế của thế giới.

2. Một số biện pháp hỗ trợ giúp dạy hiệu quả phương pháp vẽ theo nhạc ở môn Mỹ thuật lớp 5

2.1. Biện pháp 1: Chuẩn bị và sử dụng tốt đồ dùng dạy học

- Mục tiêu:

Trong một tiết học muốn gây được hứng thú và sự thích thú cho học sinh thì việc giáo viên chuẩn bị đồ dùng dạy học là rất quan trọng.

Giáo viên phải là một hình tượng trong mắt học sinh, là người đóng vai trò chủ đạo trong mọi phương pháp đặc biệt là phương pháp sử dụng đồ dùng trực quan, vì nó là nhịp cầu chuyển tải nhanh nhất mục tiêu của bài học đến với học sinh. Giáo viên phải là người chủ động dẫn dắt để trò tự giác khám phá tìm hiểu và tự lĩnh hội kiến thức. Giáo viên phải luôn luôn làm cho học sinh thấy mới, thấy lạ, thấy hay trong mỗi đồ dùng và luôn hứng thú khi được học. Đồ dùng dạy học giúp học sinh tạo hứng thú phát triển trí óc kích thích sự sáng tạo cho học sinh. Đồ dùng của phương pháp vẽ theo nhạc lại càng phải có sự chuẩn bị chu đáo mới đáp ứng yêu cầu bài dạy.

- Cách thực hiện:

Cắt ghép những bản nhạc mang các giai điệu tiết tấu nhanh chậm, mạnh nhẹ. Bên cạnh đó là vấn đề cơ sở vật chất trang thiết bị sử dụng cho tiết dạy không phải trường nào cũng có, lúc nào máy móc cũng hoạt động tốt, nhiều yếu tố khách quan chi phối vì thế giáo viên phải chủ động, lường hết tình huống sẽ

xảy ra trong tiết dạy. Điều đặc biệt là trong nội dung chương trình mới với bài học chủ đề cụ thể chỉ có thể sử dụng vẽ theo nhạc tạo nhịp điệu cho tranh nếu không có nhạc, không có giai điệu thì tiết học đó không thể thực hiện được.

Nội dung giờ học vẽ theo nhạc đa phần giáo viên chuẩn bị chưa được chu đáo, cần nhiều đồ dùng, giáo viên chưa sáng tạo. Học sinh tham gia tiết học chưa mạnh dạn, chưa có tinh thần hợp tác nhóm, nhanh chán, thường xuyên không chú ý để theo hướng dẫn của giáo viên. Chưa kể nhiều yếu tố khách quan như mất điện, loa đài hỏng, chưa có phòng chức năng riêng, mất mạng internet nên không tải được giáo án hay bài nhạc để giảng dạy..... Muốn khắc phục những vấn đề trên, trong quá trình giảng dạy theo phương pháp vẽ theo nhạc tôi nhận thấy giáo viên cần tạo cho học sinh có sự ham thích, say mê hứng thú trong giờ học và muốn làm được điều đó cần nhiều biện pháp hỗ trợ mới đạt được kết quả như mong muốn.

Thực tế bản thân tôi khi lần đầu tiếp cận phương pháp giảng dạy mới này trong 1 tiết học đã không biết làm gì khi vào một lớp máy tính hỏng, mất mạng internet. Tôi thực sự lúng túng không biết làm gì và đó là tiết học thất bại của tôi trong lần đầu tiên dạy theo phương pháp mới. Việc sử dụng đồ dùng hiệu quả còn phụ thuộc vào ý thức của người dạy, thấy hết được vai trò của đồ dùng đó cho tiết học, tôi đã phải lên kế hoạch cụ thể chi tiết cho tiết dạy vẽ theo nhạc. Từng phương án được đưa ra. Khi mất điện, tôi sử dụng cách nào, chuẩn bị sẵn các đoạn nhạc trong USB để phòng trường hợp bị mất mạng internet. Ngoài ra, tôi luôn chuẩn bị sẵn loa tích điện để những khi máy tính hỏng có thể sử dụng ngay. Tôi luôn chuẩn bị đồ dùng có tính thẩm mỹ, có sự tính toán phù hợp, khi nào đưa ra và đưa ra như thế nào...Tôi sưu tầm thêm tranh vẽ của học sinh (bài vẽ tốt và chưa tốt). Thông qua phân quan sát tranh trừu tượng các em sẽ nhận thấy vẻ đẹp của màu sắc, đường nét chứ không phải là những bức tranh vô nghĩa. Nhất là học sinh lớp 5 ngay khi nhìn thấy những tranh nét trừu tượng còn không hiểu gì, không thấy đẹp....

Sử dụng đồ dùng có hiệu quả, giới thiệu đúng lúc, đúng chỗ là rất quan trọng. Bởi nó giúp học sinh hiểu bài nhanh và chính xác hơn. Nếu đưa quá nhiều đồ dùng cùng một lúc sẽ làm cho học sinh bị phân tán do các em không biết ghi nhớ những hình ảnh nào là quan trọng. Các em không nhớ sẽ thực hiện bước nào là đầu tiên khi thực hành làm bài. Tôi luôn ý thức được điều đó nên ngay cả trong giáo án soạn giảng tôi đều tưởng tượng tiết học diễn ra như thế nào, ghi chú đồ dùng trong những hoạt động nào cần đưa ra, sau mỗi tiết học lại ghi ra những ưu điểm nhược điểm, bài học kinh nghiệm bổ sung cuối mỗi giáo án để hoàn chỉnh hơn cho tiết học các lớp sau.

Với việc nâng cao ý thức về việc chuẩn bị và sử dụng tốt đồ dùng dạy học của giáo viên, bản thân tôi luôn thấy tự tin hơn mỗi khi lên lớp. Những đồ dùng được chuẩn bị chu đáo, đẹp mắt, mang tính sư phạm cao, phù hợp với bài học luôn thu hút học sinh, góp phần nâng cao chất lượng giờ dạy.

2.2. Biện pháp 2: Sử dụng một số biện pháp nhằm giúp học sinh phát huy tính chủ động, sáng tạo của học sinh trong phương pháp vẽ theo nhạc

- *Mục tiêu:* Tạo cơ hội cho học sinh thích học và học thực sự dựa trên những gì các em đã biết, cảm nhận được thông qua nghe nhạc đến sở thích của các em từ đó phát triển năng lực cá nhân cho học sinh một cách tích cực, chủ động, sáng tạo, tạo ra những màu sắc riêng của mình.

- *Cách thực hiện:*

+ Tạo không khí vui tươi cho lớp học mà vẫn có giai điệu nhạc bằng tiếng hát của học sinh thay cho bản nhạc.

Quá trình dạy học theo chủ đề trong sách mới Học Mĩ thuật tôi nhận thấy trong 7 phương pháp mới thì phương pháp vẽ theo nhạc là phương pháp dễ kích thích học sinh nhất. Lớp học vui tươi hơn nhờ các bản nhạc và vận động theo tiết tấu âm nhạc giúp các em càng trở nên hứng thú hơn.

Học sinh cũng có thể phát triển các giác quan, các kỹ năng sống, các năng lực hợp tác, kinh nghiệm và khả năng giải quyết vấn đề, năng lực tự học và tự đánh giá. Điều này giúp học sinh có thể sử dụng và ứng dụng ngôn ngữ mĩ thuật để có thể biểu đạt kinh nghiệm và thái độ của các em bằng nhiều cách khác nhau.

Tuy nhiên để tránh nhàm chán cho học sinh, không phải lúc nào cũng bật nhạc. Đó là chưa kể ít nhất 3 chủ đề lặp lại phương pháp của Mĩ thuật 5 (mỗi chủ đề ít nhất 2 tiết) là sử dụng phương pháp vẽ theo nhạc. Các em lớp 5 rất nhanh chán, tôi từng dạy 1 lớp mà khi yêu cầu các em chọn màu để chuẩn bị vẽ theo nhạc, mới bật bản nhạc lên các em đã đoán biết ngay, tự ý hoàn thiện vẽ cho xong các nét màu mà không cần nghe theo giai điệu nhạc. Chính vì thế tôi thấy cần phải thay đổi, thêm chút “gia vị” cho tiết học. Tôi chọn lần lượt cho một nhóm lên hát đồng thanh. Các em có thể thảo luận nhóm chọn bài hát nhóm mình thích, ghi lần lượt thứ tự bài hát rồi cắt ghép các bài hát để thay đổi tiết tấu giai điệu theo ý mình, thay đổi bài hát đột ngột để các nhóm vẽ theo nhạc phải chuyển động và đưa bút theo. Trong quá trình hát các em quan sát nhóm nào chưa thực hành theo tiết tấu giai điệu sẽ có hình thức trừ điểm thi đua hợp lí. Áp dụng cách này tôi nhận thấy học sinh cực thích thú. Phát huy được sự hợp tác trong một nhóm, các em phải có thảo luận hội ý trong nhóm để chọn bài cho thống nhất để khi hát đồng thanh có thể cùng một lúc không bị chệch. Sự đoàn

kết trong nhóm được phát huy tối đa. Đây cũng là một trong những tiêu chí giúp tôi đánh giá học sinh theo đúng Thông tư thật chính xác. Đồng thời tạo động lực cho học sinh, giúp học sinh giảm sự thụ động, nhút nhát. Tiết học Mỹ thuật của tôi đã thực sự là một tiết học vui vẻ tràn ngập tiếng cười tiếng hát. Nghệ thuật sáng tạo bắt nguồn từ cảm hứng và với cách này tôi đã hoàn thành nhiệm vụ truyền cảm hứng cho các em.

Với việc tạo không khí vui tươi cho lớp học mà vẫn có giai điệu nhạc bằng tiếng hát của học sinh thay cho bản nhạc tiếng hát của chính các em đã tạo hiệu quả rất tốt cho các tiết dạy. Tôi nghĩ cách làm này ở những bài áp dụng phương pháp theo nhạc có thể áp dụng khi gặp sự cố mất điện, loa không tốt hoặc thay đổi hình thức vẽ theo nhạc tạo không khí cho lớp học, có thể áp dụng cho tất cả giáo viên dạy Mỹ thuật trên cả nước kể cả vùng sâu vùng xa. Hiện nay nhiều trường trên địa phương còn khó khăn về cơ sở vật chất, chưa có phòng học chức năng hoặc chưa được lắp các đồ dùng hiện đại đều có thể áp dụng cách làm này. Một tiết học lồng ghép âm nhạc phát huy khả năng ca hát, tư duy khi ghép bài, trí nhớ sau khi cắt ghép, vận dụng kiến thức vốn có được học trong các tiết học âm nhạc hay trong cuộc sống hàng ngày của các em.

+ Tạo hứng thú bằng cách đặt những câu hỏi lấy thông tin, kích thích tính tò mò của học sinh.

Mỗi giáo viên có một cách khai thác bài khác nhau, có thể cho các em khai thác trên tranh ảnh, hoặc đặt câu hỏi trả lời. Ở môn Mỹ thuật, phương pháp vấn đáp được sử dụng nhiều. Phương pháp vấn đáp kích thích được học sinh suy nghĩ, giúp học sinh hiểu, áp dụng vào bài vẽ của mình. Với vẽ theo nhạc, tôi nhận thấy cần gợi mở cho các em trí tưởng tượng về những bức tranh màu sắc, tư duy về màu.

Vì sao lại phải đặt câu hỏi như thế? Phải làm thế nào để có những câu hỏi vừa sát nội dung của bài lại vừa dễ hiểu với học sinh? Để làm được điều này tôi đã suy nghĩ và chất lọc ra những câu hỏi không phải chỉ xoay quanh nội dung bài học mà còn liên quan và thật gần gũi, quen thuộc với đời sống hàng ngày của các em. Điều này sẽ thôi thúc học sinh phải tư duy, nghĩ lại những hoạt động đã và đang xảy ra xung quanh mình. Qua đó các em sẽ tưởng tượng bức tranh đường nét màu sắc đến những điều tốt đẹp xung quanh hay còn gọi là tranh tưởng tượng. Học sinh nêu nhận xét về màu sắc bức tranh, bức tranh vẽ màu chính nổi bật hơn, kết hợp hài hòa 2 gam màu nóng, lạnh và đã biết cách sử dụng độ đậm, nhạt trong bài.

Khi câu hỏi đưa ra, giáo viên muốn thật nhiều cánh tay giơ lên xung phong trả lời và mong nhiều em nói đúng, nói hay. Nhưng khi có câu trả lời rồi mà giáo

viên không khai thác thêm câu trả lời từ phía học sinh khác thì học sinh trong lớp sẽ không còn hứng thú trả lời tiếp. Hay khi học sinh có câu hỏi mà không thấy giáo viên trả lời, các em sẽ thấy câu hỏi của mình không có giá trị và không muốn phát biểu nữa.

Ví dụ: Trong Chủ đề 3: “*Âm nhạc và sắc màu*” Các câu hỏi có thể đưa ra: Em có cảm nhận gì về những bức tranh này? Em hãy tìm ra mảng đậm, mảng nhạt trong bức tranh của nhóm mình? Bức tranh nào là có màu nóng và lạnh? Theo em làm thế nào để vẽ được những bức tranh nét như trên?... Các câu hỏi mang tính gợi mở từ dễ đến khó.

Với việc sử dụng linh hoạt tôi đã tạo hứng thú bằng cách đặt những câu hỏi lấy thông tin, kích thích tính tò mò của học sinh. Là giáo viên, tôi thấy mình phải chú ý đến từng nhận thức của học sinh để khai thác nội dung bài cho hợp lí, tạo sự hứng thú cho các em thích tìm hiểu bài. Tôi luôn tôn trọng câu trả lời của học sinh, chăm chú thực sự khi nghe học sinh trả lời và có thái độ với tất cả các câu trả lời dù đúng hay chưa đúng. Không chê bai hay phản đối câu trả lời của học sinh dù là câu trả lời sai. Bởi khi học sinh trả lời các em đều nghĩ cả thầy cô và các bạn đang chờ đợi ý kiến của mình mà khi trả lời xong cô lại chê thì em đó sẽ xấu hổ với lớp như vậy các em sẽ sợ phát biểu và gây ra kết quả không mong muốn trong giờ học.

2.3. Biện pháp 3: Tổ chức tiết dạy vẽ theo nhạc bằng cách phân chia nhóm học sinh một cách khoa học, đảm bảo thành phần nhóm gồm những học sinh có năng lực, khả năng nhận thức khác nhau

- Mục tiêu:

Để tiết học có những thay đổi dù nhỏ cũng sẽ tác động lớn đến tâm sinh lý của các em tôi đổi chỗ một số em, ngồi ghép để tạo sự trao đổi ý kiến, thúc đẩy hứng thú của các em.

Giúp học sinh các nhóm có cơ hội ngang bằng nhau trong học tập và hoàn thành nhiệm vụ nhóm. Thúc đẩy tinh thần thi đua của học sinh giữa các nhóm với nhau.

- Cách thực hiện:

Tùy thuộc vào mục đích và yêu cầu của tiết học mà ta có nhiều cách chia nhóm, nhiều mô hình nhóm khác nhau. Có khi là nhóm hai, nhóm bốn (ở hoạt động tìm hiểu chủ đề, Vẽ cùng nhau); nhóm sáu, nhóm bảy hoặc nhóm tám (ở hoạt động Vẽ theo nhạc, Xây dựng cốt truyện...). Mỗi bàn có hai học sinh ngồi nên giáo viên không chia thành nhóm ba vì về mặt thẩm mỹ lớp học nhìn sẽ rất lộn xộn, giữa các nhóm không có “ranh giới” dẫn đến tình trạng nhóm này làm ảnh hưởng nhóm kia khi cùng làm việc. Khi thành lập nhóm cần lưu ý khả năng

làm việc, năng lực cá nhân và mối quan hệ giữa các thành viên. Điều này là vô cùng quan trọng, bởi vì:

+ Nếu một nhóm có nhiều học sinh giỏi, các em có khả năng suy đoán, tưởng tượng, diễn đạt và sáng tạo thì khi hoạt động nhóm các em sẽ mau chóng hoàn thành tốt công việc được giao. Ngược lại, nhóm có nhiều học sinh chậm tiếp thu không chỉ khó hoàn thành nhiệm vụ mà còn bị tâm lý chán nản, mặc cảm do không bằng nhóm bạn.

+ Đối với những nhóm nhỏ, giáo viên phải chú ý mối quan hệ giữa các thành viên. Do đặc điểm tâm sinh lý lứa tuổi ở bậc Tiểu học, các em chỉ thích làm, thích học cùng với những người bạn mà các em muốn. Nếu trong nhóm có một đối tượng mà các em không thích là đối tượng đó sẽ bị “tây chay” ngay. Thay vì các em cùng hăng hái học tập thì đổi lại là thái độ dè chừng, mất đoàn kết. Không nên ép buộc các em phải hoàn toàn theo chủ ý sắp đặt của giáo viên vì như thế các em sẽ mất đi sự thoải mái, nhịp nhàng trong các hoạt động của nhóm.

Nhưng làm thế nào để chia nhóm được như yêu cầu trên? Có một số biện pháp sau:

+ Nếu là nhóm hai, nhóm bốn: Giáo viên có thể sắp xếp, phân chia nhóm theo vị trí các em đang ngồi để không mất thời gian di chuyển. Vấn đề nhiều học sinh yếu hay nhiều học sinh giỏi trong cùng một nhóm sẽ ít khi xảy ra. Vì đại đa số giáo viên chủ nhiệm đều sắp xếp học sinh có học lực khác nhau ngồi xen kẽ (theo hình thức Đôi bạn cùng tiến, các em tự chọn bạn) để các em hỗ trợ, giúp đỡ nhau.

+ Nếu là nhóm sáu, nhóm bảy, nhóm tám: Giáo viên có thể tạo nhóm bằng hình thức ngẫu nhiên, ghép hai nhóm nhỏ thành một nhóm lớn hơn. Cũng nên thay đổi thành phần nhóm, cách ghép nhóm theo từng chủ đề, chứ không theo từng tiết, vì theo phương pháp mới mỗi tiết tiếp theo trong cùng một chủ đề là một phần gắn kết liền với hoạt động của tiết trước. Cần lưu ý rằng sự thay đổi giữa các hình thức thành lập nhóm là hết sức cần thiết để tránh sự nhàm chán trong học tập. Cách thực hiện như sau:

+ Cách 1: Cứ hai nhóm mang số chẵn hoặc hai nhóm mang số lẻ theo thứ tự từ bé đến lớn ghép lại với nhau (nhóm 1+3, nhóm 2+4,...);

+ Cách 2: Hai nhóm có thứ tự liên tiếp ghép lại (nhóm 1+2, nhóm 2+3,...).

+ Ngoài ra giáo viên cũng có thể cho các em được tự thỏa thuận và chọn nhóm khác ghép cùng với nhóm mình...Cho dù là cách nào thì giáo viên cũng phải tạo nề nếp, thói quen ngay từ đầu năm học và duy trì thường xuyên, để khi

có yêu cầu là học sinh biết thực hiện ngay, không làm mất thời gian và gây mất trật tự lớp học.

Để hoạt động nhóm có hiệu quả, thì một việc không thể thiếu đó là bầu nhóm trưởng. Giáo viên có thể để các em tự bầu nhóm trưởng cho mình, nhưng cần lưu ý các em chọn những bạn nhóm trưởng phải là người có kết quả học tập tốt, có ý thức giúp đỡ các thành viên trong nhóm, có khả năng trình bày lưu loát vấn đề mà giáo viên đề ra.

Việc phân nhóm cần thực hiện sao cho giáo viên có thể theo dõi, đánh giá hoạt động nhóm nhưng đồng thời cũng đảm bảo phát huy tính tích cực của mỗi học sinh. Về lý thuyết, một nhóm lý tưởng nhất gồm từ 4 đến 6 thành viên, vì quá nhiều nhóm nhỏ thì giáo viên sẽ không kiểm tra hết được, nhóm quá đông thì sẽ nhiều vấn đề nảy sinh. Trong thực tế, tùy theo từng hoạt động và quy mô lớp học giáo viên có thể thay đổi linh hoạt sắp nhóm cho phù hợp. Ở đầu năm học, sự phân nhóm có thể mang tính ngẫu nhiên do giáo viên chưa nắm được năng lực của học sinh. Tuy nhiên, sau đó giáo viên cần điều chỉnh sao cho có sự cân bằng năng lực học tập giữa học sinh các nhóm với nhau, nhằm thúc đẩy mối quan hệ hợp tác, giúp đỡ trong học tập giữa các thành viên trong nhóm.

Ngoài ra giáo viên cũng cần sắp xếp vị trí các nhóm sao cho phù hợp với từng hoạt động để các em thuận lợi trong quá trình làm việc. Ví dụ: Đối với hoạt động Vẽ cùng nhau thì chỉ cần sắp xếp bàn theo thứ tự như ở lớp là được vì các em chỉ cần quay lại với nhau thành một nhóm bốn. Ở hoạt động Vẽ theo nhạc, giáo viên cần sắp xếp khoảng cách giữa các nhóm sao cho các em có thể di chuyển dễ dàng xung quanh bàn học của nhóm mình, tạo khoảng trống giữa lớp để các em có thể cất, dán tranh thuận lợi.

Ví dụ: Khi dạy chủ đề 3 trong tiết 3 chia sẻ và trưng bày sản phẩm, khi được nói cảm nhận về đề "*Vũ điệu của sắc màu*", sản phẩm của nhóm bạn và nhóm mình, có em nói là em không thích tranh trừu tượng, không thấy đẹp. Cảm nhận riêng của mỗi người không thể ép buộc, cũng như thực tế cùng là một bức tranh có người thấy đẹp nhưng cũng có người thấy chưa đẹp. Tôi tự đánh dấu ghi nhớ tên học sinh đó, nhiệm vụ của tôi là không phê phán hay đánh giá quan điểm đó, trong những năm học tiếp theo của em tôi cần gần gũi hơn, cần giúp em tiếp cận nhiều hơn qua các bài học liên quan tranh trừu tượng để dần thay đổi và định hướng cho em ấy. Trong các chủ đề sau tôi chủ động đổi nhóm các thành viên, sắp xếp những em đó ngồi trong nhóm có kỹ năng vẽ tốt để dần thay đổi từ không khí học đến quan điểm thẩm mỹ. Hiệu quả đã thấy rõ qua tiết chia sẻ tiếp theo khi em đã dần thiện cảm hơn với dòng tranh trừu tượng này.

Bên cạnh đó tôi chỉ định nhóm trưởng kiểm tra đồ dùng, phân chia đồ dùng trong nhóm, sự trao đổi ý kiến có sự chuẩn bị sẽ giúp ích rất nhiều trong việc phân chia đồ dùng trong nhóm trong đó sự phân công nhiệm vụ rõ ràng tới từng thành viên trong nhóm sẽ giúp các em ý thức được rằng việc tập trung vào nhiệm vụ phân công mới tạo cho nhóm hoạt động hiệu quả nhất. Trong phương pháp vẽ theo nhạc các nhóm phải có sự phân chia màu hợp lí vì vậy các em không thể tùy tiện dùng màu nào cũng được mà phải biết dùng màu nào trước màu nào sau qua ít nhất 3 lần thay màu để vẽ theo giai điệu.

Với việc tổ chức tiết dạy vẽ theo nhạc bằng cách thay đổi vị trí ngồi, tổ chức nhóm các tiết dạy của tôi đã dần thay đổi tư duy của nhiều học sinh, tránh sự lặp lại nhàm chán ảnh hưởng đến sự sáng tạo của các em.

2.4. Biện pháp 4: Tạo hứng thú học tập cho học sinh thông qua các hoạt động thi đua, trò chơi, xây dựng bầu không khí lớp học thân thiện

- *Mục tiêu:* Tăng cường sự tham gia một cách hứng thú của học sinh trong các hoạt động giáo dục với thái độ tự giác, chủ động và ý thức sáng tạo. Học sinh cảm nhận được sự thoải mái khi việc học của mình vừa gắn với kiến thức trong sách vở, vừa thông qua sự trải nghiệm của chính bản thân trong các hoạt động tập thể.

- *Cách thực hiện:*

** Xây dựng bầu không khí học tập thân thiện:*

Để học sinh tự tin hơn khi thực hiện các sản phẩm của mình thì rất cần một môi trường học tập thân thiện. Phong trào này cũng đã được Bộ Giáo dục -Đào tạo triển khai trong toàn ngành từ những năm gần đây:

Xây dựng trường, lớp xanh, sạch, đẹp, an toàn. Dạy và học có hiệu quả, phù hợp với đặc điểm lứa tuổi của học sinh ở mỗi địa phương, giúp các em tự tin trong học tập.

Học sinh tham gia tìm hiểu, chăm sóc và phát huy giá trị các di tích lịch sử, văn hóa, cách mạng ở địa phương.

Trước hết giáo viên cần thể hiện phong cách giao tiếp thực sự tôn trọng học sinh. Luôn giao tiếp thân thiện với học sinh trong mọi tình huống.

Mặt khác Mĩ thuật là một bộ môn phụ thuộc nhiều vào năng khiếu của từng cá nhân, do đó giáo viên không nên đòi hỏi quá nhiều ở các em. Học sinh hoàn thành sản phẩm đúng theo nội dung chủ đề, qua mỗi giờ học các em có thể nhận xét, đánh giá cái đẹp - cái chưa đẹp đã là thành công. Mỗi lời động viên, khích lệ dù rất nhỏ của giáo viên cũng có thể là một động lực lớn để các em cố gắng.

Khi học sinh thực hành, giáo viên cần phải theo dõi, quán xuyến chung, điều chỉnh, bổ sung những gì mà đa số học sinh chưa rõ hoặc còn lúng túng.

Giáo viên phải biết cách phát huy các mặt mạnh của học sinh, luôn khen ngợi những học sinh có nét vẽ ngộ nghĩnh, động viên, khích lệ học sinh còn yếu. Đồng thời nên tuyên dương thường xuyên những nỗ lực dù rất nhỏ của các em để các em tự tin hơn trong học tập.

** Tăng cường tổ chức các trò chơi lồng ghép vào quá trình học tập*

Lôi cuốn tất cả học sinh của lớp cùng tham gia. Trò chơi học tập là một hình thức học tập bằng hoạt động, hấp dẫn học sinh nên duy trì tốt hơn sự chú ý của các em với bài học. Trò chơi làm thay đổi hình thức học tập chỉ bằng hoạt động trí tuệ, do đó giảm tính chất căng thẳng của giờ học, nhất là các giờ học kiến thức mới. Một số trò chơi có thể áp dụng như: thi vẽ nhanh, vẽ đẹp, tưởng tượng từ hình có sẵn vào đầu, cuối tiết học hoặc trước khi thực hành. Cách tiến hành như sau:

Ví dụ: Trò chơi ***“Tưởng tượng từ hình có sẵn”***: Giáo viên vẽ lên bảng một số hình (có liên quan đến chủ đề đang học), yêu cầu các đội cử đại diện tham gia thi đua vẽ tiếp vào hình có sẵn để thành hình theo đúng chủ đề giáo viên yêu cầu. Ví dụ như chủ đề “Con vật nuôi”, giáo viên có thể vẽ lên bảng những hình như: hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật...

Từ những hình này, học sinh vẽ tiếp thành hình các con vật mà em thích như: con trâu, con heo, con mèo, con thỏ...

Trò chơi: Ai nhanh hơn. Luật chơi: Mỗi nhóm cử một đại diện lên vẽ nhiều con vật nuôi (hoặc vẽ một tranh). HS dưới lớp hát một bài. Khi hát hết bài thì các đội thi vẽ phải ngừng tay. Đội nào có học sinh vẽ nhanh, vẽ nhiều con vật (hoặc tranh đẹp nhất) là đội thắng cuộc... Để đánh giá đúng thực chất của cuộc chơi, giáo viên phải thống kê ra được những ưu điểm, nhược điểm của từng đội tham gia chơi. Tuy nhiên vẫn cần sự đánh giá nhẹ nhàng mang tính chất động viên, khích lệ là chính, tránh tình trạng đánh giá để các em buồn và xấu hổ với bạn bè khi không thắng trò chơi.

Ví dụ: Trong Chủ đề 3 ***“Âm nhạc và sắc màu”***, tôi chia lớp thành ít nhất 6 nhóm với nhiều tên gọi dễ thương như Sóc nâu, mặt trời bé con, hoa hồng, Sẻ con, Nhím yêu... Theo hướng dẫn của tôi, trên nền nhạc liên tục thay đổi, lúc sôi động, khi nhẹ nhàng, du dương, các “họa sĩ” nhỏ di chuyển liên tục xung quanh bức tranh, lắng nghe theo giai điệu và cùng thể hiện sự sáng tạo. Mới đầu, các em còn rụt rè làm quen với phương pháp mới, nhưng khi được cổ vũ, động viên, các em đã tự tin thể hiện chính mình. Các em vừa hát, cười tươi, vừa chọn và tô những màu sắc mình yêu thích. Chỉ sau vài phút, tờ giấy vẽ được phủ kín bằng các nét chấm phá, xoay tròn chông chéo, đa màu sắc. Dừng tiếng nhạc ít phút, tôi mang các bức tranh đã chuẩn bị sẵn ra giới thiệu cho học sinh với nhiều hình ảnh: túi

xách, cánh quạt, quả cam, quả chuối... là sản phẩm của các anh chị lớp trên để các em có thể học tập. Dưới sự hướng dẫn của tôi, những “họa sĩ” nhí tay tô đậm, xé, cắt, dán... các hình ảnh mà các em hình dung, tưởng tượng được từ bức tranh vừa tô màu. Tiếng nhạc du dương tiếp tục ngân lên trong thời gian hoạt động hoàn thành sản phẩm tưởng tượng được, học sinh lần lượt tạo hình một cách sáng tạo, mới lạ... Vừa nghe nhạc vừa sáng tạo. Đó là những gì diễn ra trong 1 tiết học mà tôi sử dụng phương pháp vẽ theo nhạc ngoài trời.

Chỉ diễn ra trong một tiết học nhưng với cách làm mới này, các em vừa được học, được chơi, lại được thư giãn nên tất cả tỏ ra rất thích thú. Lần đầu tiên được tham gia buổi học “lạ” như thế này, “Em rất thích cách vẽ theo nhạc như thế này, không chỉ riêng em mà tất cả các bạn đều vừa được học, được chơi, lại được nghe nhiều bài hát hay nữa” và “đây là buổi ngoại khóa mà các em thực sự thích thú nhất vì được vẽ thoải mái, tự do, không phải theo một hình mẫu bắt buộc nào” Đó là những câu trả lời thú vị của học sinh tôi dạy khi được trải nghiệm sau tiết học. Rất dễ để giáo viên thực hiện chỉ cần có tâm và thực sự yêu nghề.

2.5. Biện pháp 5: Tăng cường nhận xét, đánh giá theo hướng kích thích phát triển năng lực cá nhân cho học sinh

- *Mục tiêu:* Việc tăng cường nhận xét, đánh giá học sinh nhằm giúp nhận biết được điểm mạnh, điểm yếu của học sinh để có biện pháp cải thiện, hoàn thiện phương thức dạy và học để phát triển năng lực cá nhân của học sinh.

- *Cách thực hiện:*

Việc đánh giá quá trình và kết quả học tập của học sinh là một nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên được thực hiện ở các tiết cuối của mỗi chủ đề (hoạt động Trưng bày sản phẩm). Nó không đơn thuần là thực hiện một quy định bắt buộc để giáo viên ghi nhận vào Sổ theo dõi mà dựa vào đó giúp giáo viên nắm được năng lực, khả năng phối hợp của từng học sinh, từ đó có kế hoạch tổ chức dạy - học phù hợp và hiệu quả. nghiệm cho bản thân ở lần sau. Mỗi học sinh có năng lực, sở trường riêng (em thì vẽ đẹp nhưng tạo hình bằng đất thì chưa đạt và ngược lại...) nên giáo viên cần quan tâm theo dõi để có những nhận xét, đánh giá cho hợp lý và đảm bảo khách quan. Giáo viên cần quan sát thái độ học tập và làm việc trong các nhóm, đánh giá sự tiến bộ của nhóm trên cơ sở thu thập những thông tin về sự tiến bộ của mỗi thành viên trong nhóm. Sản phẩm của nhóm thể hiện quá trình trao đổi, trình bày ý kiến và kỹ năng hợp tác của từng thành viên. Do đó việc nhận xét quá trình làm việc của nhóm không nên qua loa, đại khái. Để thực hiện việc đánh giá đảm bảo công bằng, đúng thực tế, giáo viên cần có sổ tay theo dõi ghi nhận ngay những cá nhân tích cực, cá nhân thụ động hay sáng tạo, những nhóm làm việc hiệu quả... Khi thực hiện việc đánh giá, giáo

viên cần nêu rõ những mặt được và chưa được để học sinh nắm và thực hiện tốt hơn. Bên cạnh việc tuyên dương những học sinh tích cực, chăm chỉ, giáo viên cũng cần nghiêm khắc nhắc nhở những học sinh chưa tập trung, lơ là, hay nói chuyện, làm việc riêng để các em có trách nhiệm và ý thức hơn. Hiện tại việc đánh giá môn học được thực hiện theo thông tư 30, do đó đánh giá hoạt động nhóm là một phần quan trọng để làm căn cứ cho giáo viên thực hiện đúng thực chất, khả năng kết hợp với bạn, khả năng giao tiếp, tính tích cực, sáng tạo...

3. Kết quả sau khi áp dụng giải pháp sáng kiến tại trường

Sau khi áp dụng sáng kiến kinh nghiệm vào dạy học kết quả học tập của học sinh chuyển biến rõ rệt, cụ thể như sau:

Kết quả đạt được giữa học kì II, năm học 2023-2024:

Tổng số 124 HS	Rất thích		Thích		Bình thường		Không thích	
	TS	Tỉ lệ %	TS	Tỉ lệ %	TS	Tỉ lệ %	TS	Tỉ lệ %
Đầu năm	17	13,7%	26	20,9%	45	36,3%	36	29,1%
Giữa hk II	31	25%	51	41,1%	42	33,9%	0	0%

Bảng khảo sát trên cho thấy tỉ lệ các em yêu thích môn Mỹ thuật đã tăng lên rõ rệt và tỉ lệ học sinh không thích giảm rất nhiều.

Trong thực tế, tôi cũng nhận thấy, các em có rất nhiều tiến bộ:

** Về thái độ học tập:*

- Các em yêu thích và hứng thú học tập.
- Học sinh say mê học, tiết học vui vẻ, thoải mái, nhẹ nhàng
- Học sinh thể hiện được cái tôi của mình, bản lĩnh nói và cả quan điểm cái đẹp của mình đồng thời định hướng lại quan điểm khi nhìn nhận cái đẹp trong tranh trù tượng.
- Học sinh có thêm những hiểu biết và yêu thích tranh trù tượng.

** Về kết quả học tập:*

Qua một số bài học cụ thể được áp dụng trong năm học qua khối lớp 4 tôi nhận thấy chất lượng giờ học áp dụng phương pháp vẽ theo nhạc đã được những đạt hiệu quả rõ rệt, phát huy hết được sự sáng tạo của các em. Học sinh rất hào hứng mỗi khi học đến bài có phương pháp vẽ đến nhạc. Tôi không còn quá phụ thuộc vào việc sử dụng trang thiết bị loa đài hiện đại nữa, những buổi học Mỹ thuật có lời ca tiếng hát đem lại khí thế vui tươi và sáng tạo cho tiết học, thay đổi tâm thế cho cả người dạy và người học rất rõ nét.

Bên cạnh những thành tích đã đạt được trong học tập thì kết quả trong các cuộc thi vẽ tranh các cấp của trường tôi đã tăng lên. Những sản phẩm của học sinh rất phong phú đa dạng, ngộ nghĩnh đáng yêu.

*. **Kết quả của GV:** Năm học 2023-2024, tôi tham gia Hội thi GV dạy giỏi cấp huyện và đạt giải Nhất môn Mỹ thuật.

Kết quả thi giáo viên giỏi cấp huyện năm học 2023- 2024

4. Hiệu quả của sáng kiến

4.1. Hiệu quả về khoa học

Trong thời đại 4.0 CNTT trong dạy học không thể thiếu đặc biệt là phân môn mỹ thuật phân môn vẽ theo nhạc theo chủ đề của khối 5 qua đó sử dụng một số biện pháp hỗ trợ giúp dạy hiệu quả phương pháp vẽ theo nhạc giúp các em phát huy tính chủ động, sáng tạo khi thực hành làm bài tập đạt được kết quả cao.

Tăng khả năng sáng tạo và tư duy: Nghe nhạc, cảm nhận và vẽ lại theo cách cảm nhận của mình. Chính điều này sẽ giúp mỗi người phát huy được khả năng sáng tạo và tư duy của bản thân. Có thể lúc đầu, những nét vẽ còn cứng cáp và chưa thực sự có hồn.

Qua hình thức vẽ theo nhạc muốn chuyển tải đến học sinh một thông điệp nghệ thuật nhằm thể hiện cảm xúc và biểu đạt trên tranh thông qua ngôn ngữ “phi hình thể” đòi hỏi sự rung động tình cảm của người vẽ và cảm nhận nghệ thuật của người xem với tư duy tưởng tượng cao độ.

Chính vì vậy phương pháp vẽ theo nhạc có vai trò quan trọng đối với việc phát triển năng lực của các em phát huy được khả năng sáng tạo và tư duy của bản thân. Để dạy học theo phương pháp vẽ theo nhạc, người giáo viên cần hiểu rõ đặc điểm tâm lý, phong cách học tập của học sinh đồng thời nắm vững chương trình và sử dụng các phương pháp phù hợp với từng bài học để kích thích sự tìm tòi và sáng tạo của học sinh.

4.2. Hiệu quả về kinh tế

- Tiết kiệm về mặt thời gian cho giáo viên mà vẫn thu được kết quả cao.
- Tôi không còn quá phụ thuộc vào việc sử dụng trang thiết bị loa đài hiện đại nữa, những buổi học Mỹ thuật có lời ca tiếng hát đem lại khí thế vui tươi và sáng tạo cho tiết học, thay đổi tâm thế cho cả người dạy và người học rất rõ nét.

4.3. Hiệu quả về xã hội

- Giáo dục mỹ thuật đóng vai trò rất quan trọng trong nền giáo dục hiện nay. Mỹ thuật là một trong những phương tiện hiệu quả để thực hiện nhiệm vụ giáo dục đạo đức, thẩm mỹ, góp phần giáo dục học sinh phát triển toàn diện.

- Học sinh hứng thú học tập
- Biết cảm nhận và hướng tới cái đẹp làm cho gia đình và xã hội thêm phần đẹp hơn.

4.4. Tính khả thi

- Trong quá trình triển khai và thực nghiệm đề tài “*Một số biện pháp hỗ trợ giúp dạy học hiệu quả phương pháp vẽ theo nhạc ở môn Mỹ thuật lớp 5*” ở trường Tiểu học

Trên thực tế, tôi cũng nhận thấy, các em có rất nhiều tiến bộ:

** Về thái độ học tập:*

- Các em yêu thích và hứng thú học tập.
- Học sinh say mê học, tiết học vui vẻ, thoải mái, nhẹ nhàng
- Học sinh thể hiện được cái tôi của mình, bản lĩnh nói và cả quan điểm cái đẹp của mình đồng thời định hướng lại quan điểm khi nhìn nhận cái đẹp trong tranh trừu tượng.
- Giúp học sinh phát huy được trí tưởng tượng, sáng tạo, khả năng tư duy, rèn luyện cho các em có khả năng biểu đạt, phân tích và tăng cường kỹ năng giao tiếp.
- Rèn cho học sinh có thói quen học tập chủ động, thoải mái, nhẹ nhàng nhưng vẫn đảm bảo kỷ luật lớp học.
- Qua một số bài học cụ thể được áp dụng trong năm học qua khối lớp 5 tôi nhận thấy chất lượng giờ học áp dụng phương pháp vẽ theo nhạc đã được những đạt hiệu quả rõ rệt, phát huy hết được sự sáng tạo của các em. Học sinh rất hào hứng mỗi khi học đến bài có phương pháp vẽ đến nhạc.

4.5. Thời gian thực hiện sáng kiến

- Đề tài được áp dụng trong năm học 2023-2024

4.6. Kinh phí thực hiện sáng kiến

- Kinh phí không đánh kể
- Đề tài được thực hiện không tốn kinh phí vì toàn bộ đồ dùng các bản nhạc , cần chọn lọc và ghép với nhau sao cho phù hợp với các tiết dạy giúp các em học sinh cảm nhận và thể hiện theo cái tôi sáng tạo theo ý thích của các nhân .

***. Kết luận**

Qua công tác giảng dạy và qua tìm hiểu nội dung phương pháp mới vẽ theo nhạc áp dụng với chủ đề bài học tôi nhận thấy người giáo viên đóng vai trò dẫn dắt, định hướng lại cái đẹp cho học sinh về thể loại tranh trừu tượng qua đó vận dụng vào bài vẽ và trong cuộc sống sinh hoạt hằng ngày. Những biện pháp tôi đưa ra trong sáng kiến được áp dụng trong thực tế giảng dạy đã đem lại những hiệu quả mà bản thân tôi cũng không ngờ đến, dễ dàng áp dụng, có thể triển khai trong các khối lớp trên khi cùng sử dụng phương pháp vẽ theo nhạc, giáo viên dạy môn Mỹ thuật tất cả các trường trong cả nước kể cả khó khăn cơ sở vật chất vẫn có thể áp dụng được.

Trong quá trình triển khai và thực nghiệm đề tài “*Một số biện pháp hỗ trợ giúp dạy hiệu quả phương pháp vẽ theo nhạc ở môn Mỹ thuật lớp 5*” ở trường Tiểu học tôi rút ra một số kinh nghiệm sau:

- Giáo viên cần lắng nghe, tìm hiểu tâm tư tình cảm, nguyện vọng, những khó khăn vướng mắc của học sinh trong quá trình học tập để động viên, giúp đỡ các em kịp thời.

- Chuẩn bị các đồ dùng trực quan phù hợp, đẹp và khai thác các đồ dùng trực quan một cách triệt để, khoa học, để đạt được những yêu cầu về mục tiêu của bài dạy một cách tốt nhất. Cần ghi chép cẩn thận bổ sung giáo án sau mỗi tiết dạy.

- Cần có những định hướng cụ thể và chuẩn bị hệ thống câu hỏi vừa ngắn gọn, xúc tích, dễ hiểu vừa phù hợp với từng hoạt động lên lớp và phù hợp với mọi đối tượng học sinh. Đảm bảo mọi đối tượng học sinh được tham gia trả lời các câu hỏi (khó - dễ).

- Tổ chức tốt các hoạt động lên lớp để học sinh có những định hướng tốt cho bài vẽ mà vẫn tạo được tạo được tâm lý thoải mái, vui vẻ cho người học. Vận dụng linh hoạt các hình thức tổ chức lên lớp để sử dụng hiệu quả tối đa các đồ dùng dạy học đã chuẩn bị trước, tránh máy móc, dập khuôn phụ thuộc giáo án đã chuẩn bị

- Chuẩn bị kỹ cắt ghép có chọn lọc các đoạn nhạc phù hợp với chủ đề bài dạy, phong phú về thể loại nhạc, mỗi bài dạy đều phải tự trải nghiệm trước để xem có phù hợp với đối tượng học sinh của mình hay không?

III. KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT

1. Đối với Phòng Giáo dục và Đào tạo huyện Ba Vì

+ Tiếp tục tổ chức nhiều chuyên đề hơn nữa để giáo viên có cơ hội học tập.

+ Hàng năm có kế hoạch cho giáo viên Mĩ thuật các trường tiểu học đi tập huấn, học tập về đổi mới phương pháp, đổi mới sách giáo khoa, bồi dưỡng nâng cao nghiệp vụ sư phạm phù hợp với yêu cầu năm học mới. Có thể giao lưu học hỏi với giáo viên mĩ thuật các huyện khác.

+ Tổ chức cho giáo viên Mĩ thuật trong toàn quận được sinh hoạt chuyên môn, trao đổi giáo án, phương pháp lên lớp, chia sẻ kinh nghiệm hay để ngày càng nâng cao chuyên môn áp dụng phù hợp với điều kiện trường mình.

2. Đối với nhà trường

+ Tổ chức các hoạt động ngoại khoá, các buổi tham quan vẽ ngoài trời trong các dịp hè hoặc kết hợp trong các chuyến tham quan đặc biệt là trong các Viện bảo tàng Mĩ thuật.

+ Tổ chức các câu lạc bộ mĩ thuật với nội dung mở rộng và chuyên sâu. Như vậy sẽ nâng cao được chất lượng dạy và học của bộ môn mĩ thuật, đồng thời phát triển tối đa được tính sáng tạo của học sinh trong môn học và đạt kết quả cao trong học tập. Phát hiện và bồi dưỡng những học sinh có năng khiếu và yêu thích nghệ thuật hội hoạ.

3. Đối với cha mẹ học sinh

+ Cần quan tâm mua sắm trang thiết bị học tập cho các em học sinh, giúp các em có đủ điều kiện tham gia học tập.

Do thời gian thực hiện đề tài còn ngắn, đối tượng nghiên cứu còn hạn chế nên kết quả chưa như mong muốn. Tôi xin được tiếp tục thực nghiệm đề tài trong thời gian tới để nhận được kết quả tốt hơn và cũng xin mở rộng thêm đối tượng nghiên cứu học sinh lớp 5 để thấy rõ được hơn tính khả thi của đề tài.

Trên đây là những kinh nghiệm của tôi trong việc áp dụng một số biện pháp hỗ trợ phương pháp vẽ theo nhạc để nâng cao chất lượng môn học Mỹ thuật cho học sinh lớp 5. Rất mong nhận được sự đóng góp của các cấp lãnh đạo, các bạn đồng nghiệp để đề tài của tôi được hoàn thiện hơn, đem lại hiệu quả hơn khi áp dụng vào thực tế, góp phần xây dựng công tác giáo dục thẩm mỹ trong nhà trường ngày càng tốt hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đề tài sáng kiến kinh nghiệm này là những kinh nghiệm của bản thân đúc rút qua thực tế giảng dạy, không sao chép của người khác. Nếu sai tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm.

XÁC NHẬN CỦA BGH
(ký tên, đóng dấu)

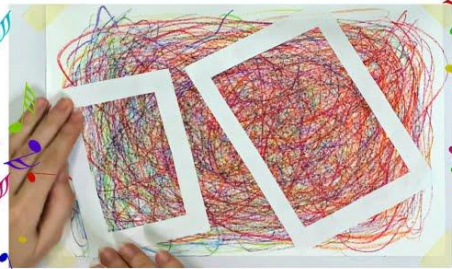
Thái Hòa, ngày 09 tháng 5 năm 2024
Tác giả

Chu Thị Hằng

PHỤ LỤC**MỘT SỐ SẢN PHẨM TRONG CÁC CHỦ ĐỀ SỬ DỤNG
PHƯƠNG PHÁP VẼ THEO NHẠC**

**SẢN PHẨM CỦA HỌC SINH LỚP 4
SỬ DỤNG PHƯƠNG PHÁP VẼ THEO NHẠC**

Vẽ theo nhạc

